

UGC Pattern

Shraddha

सूक्ष्म अर्थशास्त्र

Micro Economics

- प्रा.डॉ. राजेश्री अप्पाराव जाधव
- प्रा.डॉ. प्रमोद बालाजीराव बेरळीकर

U.G.C. Pattern प्रमाणे महाराष्ट्रातील
सर्व विद्यापीठांच्या बी. ए., एम.ए. अर्थशास्त्र विषयाच्या
अभ्यासक्रमावर आधारित

सूक्ष्म अर्थशास्त्र (Micro Economics)

: लेखक :

प्रा. डॉ. यजेश्री अप्पायव जाधव

(M.A., B.Ed., M.Phil., Ph.D)

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

महात्मा गांधी महाविद्यालय अहमदपूर,

जि. लातूर

प्रा. डॉ. प्रमोद बालाजीराव बेरळीकर

(M.A., Set., Ph.D.)

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

व्यंकटेश महाजन वरिष्ठ महाविद्यालय, उस्मानाबाद

श्रद्धा पब्लिकेशन, सोलापूर

सूक्ष्म अर्थशास्त्र
(Micro Economics)

* लेखक *

प्रा. डॉ. राजेश्री अप्पाराव जाधव

प्रा. डॉ. प्रमोद बालाजीराव बेरळीकर

* प्रथमावृत्ती : २०१८

* प्रकाशक : श्रद्धा पब्लिकेशन, सोलापूर

१०२ /ब,६, घोंगडे बंगला, भवानी पेठ, सोलापूर.

मो. ८३०८६३०१३३, ९०२८७०९२७२

* मुखपृष्ठ : शिवानंद प्रेस, सोलापूर

* अक्षरजुळवणी : भारत शेंडगे

* मुद्रक : प्रसाद बायडिंग, सोलापूर

© लेखकाधीन

ISBN: 978-81-934340-0-0

* मूल्य ₹ २८०/-

या पुस्तकातील माहिती अद्यावत तसेच शक्यतितकी अचूनक देण्याचा परिपूर्ण प्रयत्न लेखकांनी केला आहे. मानवी स्वभावानुसार काही त्रुटी अजाणतेपणे राहिल्यास कृपया तशी सूचना आम्हास करावी. पुस्तकातील संचलित केलेल्या माहितीस व हे पुस्तक प्रकाशनाच्या दिवसापर्यंत शासनाने निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमावर व त्यातील घटकांवर आधारित तयार केलेले आहे. या निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमात या नंतर जर शासनाने काही बदल केल्यास लेखक, प्रकाशक, मुद्रक अथवा विक्रेता कोणत्याही कारणास्तव जबाबदार राहणार नाही. वाचकांनी कृपया नोंद घ्यावी. कोणताही परिवादासाठी न्यायीक क्षेत्र केवळ सोलापूरच असेल.

अनुक्रमणिका

प्रकरण	प्रकरणाचे नाव	पृष्ठ क्रं.
1	अर्थशास्त्राची व्याख्या, स्वरूप, व्याप्ती	1-30
2	उपभोक्त्यांच्या वर्तणुकीचे सिद्धांत	31-43
3	तटस्थता वक्र विश्लेषण किंवा समवृत्ती वक्र तंत्र दृष्टिकोन	44-70
4	मागणीचा सिद्धांत किंवा नियम, पुरवठा नियम व मागणीची लवचिकता	71-105
5	बाजार संतुलनाचे विश्लेषण	106-112
6	उत्पादनाचे सिद्धांत	113-138
7	उत्पादन खर्च	139-154
8	बाजारपेठाचे स्वरूप व प्रकार	155-190
9	वितरण किंवा विभाजन	191-227
	वस्तुनिष्ठ किंवा बहुपर्यायी प्रश्न	228-300
	संदर्भसूची	301-302

अनुक्रमणिका

प्रकरण पहिले : अर्थशास्त्राची व्याख्या, स्वरूप, व्याप्ती

अॅडम स्मिथ, डॉ. मार्शल, रॉबीन्स यांनी केलेली अर्थशास्त्राची व्याख्या, अर्थशास्त्राचे स्वरूप, अर्थशास्त्राची व्याप्ती, आर्थिक प्रश्न, मागणी, पुरवठा, संतुलन, सूक्ष्म अर्थशास्त्र, गुण, मर्यादा.

कल्याणकारी अर्थशास्त्र, व्याख्या, प्रा. पिगुचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र, नवीन कल्याणकारी अर्थशास्त्र, पॅरेटोचे युक्ततम, सामाजिक कल्याण फल, मुल्यविधान किंवा मुल्यनिर्णय भरपाई तत्व किंवा भरपाई कसोटी.

प्रकरण दुसरे : उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीचे सिद्धांत

उपयोगिता विश्लेषणाचा संख्यात्मक दृष्टिकोन, उपयोगिता, मार्शल प्रणित उपयोगिता विश्लेषणाची गृहितके, घटत्या सिमांत उपयोगितेचा सिद्धांत, सम सिमांत उपयोगितेचा नियम, डॉ. मार्शल ह्याच्या उपयोगिता विश्लेषणाद्वारे मागणी नियमाची सिद्धता, डॉ. मार्शल याच्या उपयोगिता विश्लेषणातील दोष.

प्रकरण तिसरे : तटस्थता वक्र विश्लेषण किंवा समवृत्ती वक्र तंत्र दृष्टिकोन

उपयोगिता विश्लेषणाचा क्रमवाचक दृष्टिकोन, समवृत्ती वक्र विश्लेषणाची गृहितके, समवृत्ती वक्राचा नकाशा, घटता सीमांत पर्यायता दर, समवृत्ती वक्राची गुणधर्म किंवा वैशिष्ट्ये, किंमतरेषा, किंमत रेषेच्या उतारातील बदल, उपभोक्त्याचे संतुलन, उत्पन्न परिणाम, पर्यायता परिणाम, किंमत परिणाम, समवृत्ती वक्राची श्रेष्ठता, समवृत्ती वक्र विश्लेषणातील दोष.

प्रकरण चौथे : मागणीचा सिद्धांत किंवा नियम, पुरवठा नियम व मागणीची लवचिकता

मागणीचा सिद्धांत किंवा नियम, मागणीचा विस्तार व संकोच, मागणीची वुद्धी व मागणीचा न्हास, वस्तुच्या मागणीचे प्रकार, मागणीची लवचिकता, लवचिकतेचे प्रकार, मागणीची किंमत लवचिकता व मोजण्याच्या पद्धती मागणीची उत्पन्न लवचिकता, मागणीची प्रतिस्थापन लवचिकता, मागणीची तिरकस लवचिकता, मागणीची लवचिकता ठरविणारे घटक, मागणीच्या

लवचिकतेचे महत्त्व, मागणी फलन, पुरवठा, पुरवठ्याचा नियम, पुरवठा फलन.
प्रकरण पाचवे : बाजार संतुलनाचे विश्लेषण

प्रास्ताविक, संतुलनाचे प्रकार, स्थायी, अस्थायी व उदासीन संतुलन,
स्थितीशील संतुलन आणि गतीशील संतुलन, आंशिक संतुलन सामान्य
संतुलन.

प्रकरण सहावे : उत्पादनाचे सिद्धांत

प्रस्तावना, व्याख्या, उत्पादन फलन, उत्पादन फलनाचे प्रकार,
अल्पकालीन उत्पादन फलन किंवा बदलत्या प्रमाणाचा नियम
उत्पादन प्रमाण फलाचा नियम, परिमाण प्रत्यय नियम किंवा दीर्घकालीन
उत्पादन फलन

अंतर्गत बचती, बाह्य बचती, अंतर्गत अबचती, बाह्य अबचती
समउत्पादन वक्र विश्लेषण व त्याची वैशिष्ट्ये

प्रकरण सातवे : उत्पादन खर्च

प्रस्तावना, उत्पादन खर्चाचे प्रकार, पैशातील उत्पादन खर्च किंवा मौद्रिक
उत्पादन खर्च, वास्तव उत्पादन खर्च, वैकल्पिक उत्पादन खर्च, काळानुसार
उत्पादन खर्चाचे विश्लेषण, स्थिर खर्च, सरासरी स्थिर खर्च, बदलता खर्च,
सरासरी बदलता खर्च, अल्पकालीन सिमांत खर्च, दीर्घकालीन सरासरी वक्र,
इंग्रजी 'U' अक्षराचा असण्याची कारणे, दीर्घकालीन सिमांत खर्च, दीर्घकालीन
सरासरी खर्च व दीर्घकालीन सिमांत खर्च वक्र यातील संबंध

प्रकरण आठवे : बाजारपेठाचे स्वरूप व प्रकार

प्रस्तावना, पूर्ण स्पर्धा वैशिष्ट्ये, अल्पकाळात व दीर्घकालीन किंमत
निश्चिती, मक्तेदारी, वैशिष्ट्ये, प्रकार, अल्पकाळात व दीर्घकालीन किंमत
निश्चिती, मक्तेदारीतील मुल्यभेद, मक्तेदारीमुक्त स्पर्धा, वैशिष्ट्ये अल्पकाळात
व दीर्घकाळात किंमत निश्चिती, विक्री खर्च, अल्पाधिकार व द्वायाधिकाराची
बाजारपेठ.

प्रकरण नववे : वितरण

वितरणाचा सिमांत उत्पादकता सिद्धांत, खंड व खंडाचे सिद्धांत, मजुरी
व मजुरीचे सिद्धांत, व्याज व व्याजाचे सिद्धांत, नफा व नफा विषयक सिद्धांत.